

ПРОГРАММА

ИСТОРИЯ ПИСЬМА ЕВРОПЕЙСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ И ПИСЬМЕННАЯ КУЛЬТУРА НАРОДОВ РОССИИ

Международная научная конференция
17–19 октября 2023 года. Казань

ЕВРОПА ЦИВИЛИЗАЦИЯСЕНЕН ЯЗУ ТАРИХЫ ҺӘМ РОССИЯ ХАЛЫКЛАРЫНЫҢ ЯЗМА МӘДӘНИЯТЕ

Халыкара фәнни конференция
2023 елның 17–19 октябрендә. Казан

HISTORY OF WRITING OF EUROPEAN CIVILIZATION AND THE WRITTEN CULTURE OF THE PEOPLES OF RUSSIA

international conference
October 17–19, 2023. Kazan

Академия наук
Республики Татарстан

Санкт-Петербургский
институт истории РАН

Санкт-Петербургский
филиал архива РАН

Институт русской
литературы РАН
(Пушкинский дом)

Библиотека РАН

Национальная
библиотека РТ

КОНФЕРЕНЦИЯНЕҢ ОЕШТЫРУ КОМИТЕТЫ

Рәис ФАЗЛЫЕВА Ләйлә Ринат кызы	Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе президиумы әгъзасы
Рәис урынбасары МИҢНЕХАНОВ Рифкат Нургали улы	техник фәннәр докторы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе президенты, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең хакыйкый әгъзасы
ӘЮПОВА Ирада Хафизжан кызы	Татарстан Республикасы мәдәният министры, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе президиумы әгъзасы
СӘЛИМГӘРӘЕВ Айдар Сәетгәрәй улы	«Татмедиа» Республика матбугат һәм массакуләм коммуникацияләр агентлыгы житәкчесе (киләшү буенча)
ПОМИНОВ Андрей Иванович	Татарстан Республикасы мәгариф һәм фән министрының беренче урынбасары (киләшү буенча)
ТИМЕРЖАНОВА Мәдинә Фатых кызы	Татарстан Республикасы Милли китапханәсе директоры (киләшү буенча)
ТАЮРСКИЙ Дмитрий Альбертович	физика-математика фәннәре докторы, Казан (Идел буе) федераль университетының беренче проректоры – фән эшләре буенча проректоры (киләшү буенча)
ТИМЕРХАНОВ Айнур Әхәт улы	филология фәннәре докторы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең вице-президенты, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең мөхбир әгъзасы
СИРЕНОВ Алексей Владимирович	тарих фәннәре докторы, Россия фәннәр академиясенең Санкт-Петербург тарих институты директоры, Россия фәннәр академиясенең мөхбир әгъзасы (киләшү буенча)
МИҢНУЛЛИН Ким Мөгаллим улы	филология фәннәре докторы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институты директоры, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең мөхбир әгъзасы
СИТДИКОВ Айрат Габит улы	Тарих фәннәре докторы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең А.Х. Халиков исем. Археология институты директоры, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең хакыйкый әгъзасы

КОНФЕРЕНЦИЯНЕҢ ЭШ ТӘРТИБЕ

Үткәру урыны:

Татарстан Республикасы Милли китапханәсе
Казан шәһ., Пушкин ур., 86

17 октябрь, 2023 ел

Үткәру вакыты	Чараның исеме	Үткәру урыны
8:30–09:30	Конференциядә катнашучыларны теркәү	<i>Холл, 1 нче кат</i>
09:30–10:30	«Европа һәм Көнчыгыш цивилизациясенен язмачылык тарихы» күргәзмәсенен ачылышы Каллиграфия буенча мастер-класслар (Баранов Владислав Геннадьевич, рәссам-график, каллиграф, рәссам, Россия Рәссамнары ижат берлеге әгъзасы; Исакова Әлфия Рәфкәт кызы, рәссам-каллиграф, Татарстан Республикасы Рәссамнар берлеге әгъзасы, «Әлиф» татар шамаиле һәм каллиграфия осталары ассоциациясе әгъзасы)	<i>Күргәзмәләр залы, 1 нче кат</i>
10:30–12:30	Пленар утырыш	<i>Конференц-зал, 2 нче кат</i>
12:30–14:00	Төшке аш	
14:00–18:00 кофе-брейк белән (16:00–16:30)	«Кирилл графикасындагы китапчылык» темасына секция утырышы «Төрки язмачылык чыганаclarы» темасына секция утырышы	<i>Конференц-зал, 2 нче кат</i> <i>Аудитория № 1, 2 нче кат</i>

18 октябрь, 2023 ел

Үткәру вакыты	Чараның исеме	Үткәру урыны
09:00–12:00	«Гарәп графикасындагы язма чыганаclar» темасына секция утырышы «Кирилл графикасындагы документлар» темасына секция утырышы «Яңа һәм Иң яңа гасыр язмачылык традицияләре. Россия халыкларының язма мәдәнияте» темасына секция утырышы «Грек һәм латин кулъязмалары» темасына секция утырышы	<i>Конференц-зал, 2 нче кат</i> <i>Аудитория № 1, 2 нче кат</i> <i>Аудитория № 2, 2 нче кат</i> <i>Компьютер залы, 1 нче кат</i>
12:00–13:30	Төшке аш	

13:30–16:30 кофе-брейк белән (15:00–15:30)	«Гарәп графикасындагы язма чыганаclar» темасына секция утырышы (<i>дәвам</i>)	<i>Конференц-зал, 2 нче кат</i>
	«Язма мәдәниятне өйрәнүдә эпиграфика һәм нумизматиканың роле» темасына секция утырышы	<i>Аудитория № 2, 2 нче кат</i>
	«Яһүд, әрмән, пермь һәм катнаш традицияле язмачылык» темасына секция утырышы	<i>Компьютер залы, 1 нче кат</i>
13:30–15:00	«Кәгазь реставрациясе. Кулъязмаларны һәм басма китапларны реставрацияләү үзенчәлекләре» темасына ачык лекция (лекторлар – Масленникова Надежда Павловна, Дәүләт реставрация фәнни-тикшеренү институтының югары категорияле рәссам-реставраторы; Петухова Любовь Александровна, Татарстан Республикасы Милли музей рәссам-реставраторы)	<i>Күргәзмәләр залы, 1 нче кат</i>
16:30–17:00	«Европа цивилизациясенә язмачылык тарихы» проекты кысаларында әзерләнгән һәм нәшер ителгән хезмәтләргә тәкъдим итү	<i>Конференц-зал, 2 нче кат</i>
17:00 –18:00	Конференцияне йомгаклау	<i>Конференц-зал, 2 нче кат</i>

19 октябрь, 2023 ел

(экскурсияләр көне, аерым теркәлү буенча)

Уткәру вакыты	Экскурсиянең исеме	Катнашучылар саны
09:00–10:00	Казан федераль университеты Н.И. Лобачевский исем. Фәнни китапханәсенә Кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлегенә экскурсия	<i>Теркәлү 30 кешегә кадәр</i>
10:00–15:00	Сайлау буенча: Зөя утрау-шәһәрчеге музей-тыюлыгына экскурсия Казан Кремленә экскурсия	<i>Теркәлү 30 кешегә кадәр 10 кеше теркәлгән очракта</i>

Программада Мәскәу вакыты күрсәтелгән (GMT +3).

Конференциянең эш тәртибе

Пленар утырыштагы доклад – 15 мин.

Секция утырышындагы доклад – 15 мин.

Чыгыш ясау, фикер алышу – 5 мин. кадәр

Конференциянең эш телләре – рус, татар, инглиз

17 октябрь, 2023 ел

**«ЕВРОПА ҺӘМ КӨНЧЫГЫШ ЦИВИЛИЗАЦИЯСЕНЕҢ
ЯЗМАЧЫЛЫК ТАРИХЫ» КҮРГӘЗМӘСЕНЕҢ АЧЫЛЫШЫ**

(каллиграфия буенча мастер-класслар)

(09:30–10:30, күргәзмәләр залы, 1 нче кат)

ПЛЕНАР УТЫРЫШ

(10.30–12.30, конференц-зал, 2 нче кат)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Миңнеханов Рифкат Нургали улы, техник фәннәр докторы, профессор, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе президенты. *Конференцияне ачу.*

Әхмәтов Марат Готыф улы, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе урынбасары, Татарстан Республикасы Рәисе каршындагы татар телен һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең туган телләрен саклау, үстерү мәсьәләләре комиссиясе Рәисе. *Сәламләү сүзе.*

Гиппиус Алексей Алексеевич, филология фәннәре докторы, Россия Фәннәр академиясе академигы. *Сәламләү сүзе.*

Тимерханов Айнур Әхәт улы, филология фәннәре докторы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе вице-президенты. *Европа цивилизациясе контекстында гарәп язмачылыгы.*

Сиренов Алексей Владимирович, тарих фәннәре докторы, профессор, Россия Фәннәр академиясенең Санкт-Петербург тарих институты директоры (Санкт-Петербург, Россия). *XVI гасырның икенче яртысы рус китанчылыгында редакторлык тибындагы язу.*

Абдухалимов Баһром Абдурахимович, тарих фәннәре докторы, профессор, Үзбәкстан Республикасы Фәннәр академиясе вице-президенты, Үзбәкстан Республикасы Фәннәр академиясенең Әбү Рәйхан Бируни исем. Көнчыгышны өйрәнү институты директоры (Ташкент, Үзбәкстан). *Донья мирасын саклап: Үзбәкстан Республикасы Фәннәр академиясе Әбү Рәйхан Бируни исем. Көнчыгышны өйрәнү институтының гарәп язулы кулъязмаларны саклау һәм популярлаштыру эшчәнлеге.*

Фазылжанова Анар Мурат кызы, филология фәннәре кандидаты, А. Байтурсынов исемдәге Тел белеме институты директоры (Алматы, Казакъстан). *Казакъ тел белемдә язу теориясе өлкәсендә заманча эзләнүләр.*

Нажафов Азизага Байрам оглы, филология фәннәре докторы (PhD), Азәрбайжан Милли фәннәр академиясенең Мөхәммәд Фөзүли исем. Кулъязмалар институты гыйльми сәркатибә (Баку, Азәрбайжан). *Төрки-азәрбайжан цивилизациясе тарихында гарәп язмачылыгының социаль-мәдәни роле.*

Ситдиков Айрат Габит улы, тарих фәннәре докторы, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе А.Х. Халиков исемендәге Археология институты директоры; **Сиренов Алексей Владимирович**, тарих фәннәре докторы, профессор, Россия Фәннәр академиясенең Санкт-Петербург тарих институты директоры (Санкт-Петербург, Россия); **Миңнуллин Ким Мөгаллим улы**, филология фәннәре докторы, профессор, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институты директоры; **Гомәров Илһам Госман улы**, филология фәннәре кандидаты, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәге мөдире; **Мөхәмәтшин Рәмис Рөстәм улы**, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе А.Х. Халиков исемендәге Археология институтының мәгълүмат-редакция бүлеге мөдире (Казан, Россия). *«Европа цивилизациясе язучылары тарихы» интернет порталы: язма мирасын тәкъдим итүне стандартлаштыру тәҗрибәсе.*

12.30–14.00 – төшке аш

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

КИРИЛЛ ГРАФИКАСЫНДАГЫ КИТАПЧЫЛЫК

(14:00–18:00, конференц-зал, 2 нче кат; 16:00–16:30 кофе-брейк)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Корогодина Мария Владимировна, тарих фәннәре докторы, баш фәнни хезмәткәр, РФА китапханәсенең Кулъязмалар фәнни тикшеренү бүлеге жетәкчесе (Санкт-Петербург, Россия).

Лифшиц Александр Львович, филология фәннәре кандидаты, М.В. Ломоносов исем. Мәскәү дәүләт университетының сирәк китаплар бүлеге мөдире (Мәскәү, Россия).

Чыгышлар

Семячко Светлана Алексеевна, филология фәннәре докторы, әйдәп баручы фәнни хезмәткәр, РФА Рус әдәбияты институтының (Пушкин йорты) борынгы рус әдәбияты бүлеге мөдире (Санкт-Петербург, Россия). *Урта гасыр традициясе рус кулъязмаларының язучылары төрән билгеләү проблемалары.*

Цыпкин Денис Олегович, тарих фәннәре кандидаты, Россия милли китапханәсенең аеруча кыйммәтле фондлар директоры (Санкт-Петербург, Россия). *Борынгы рус китап язучыларында калам проблемасы.*

Уханова Елена Владимировна, тарих фәннәре кандидаты, Дәүләт тарих музейенең өлкән фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *Ни өчен Домид 1307 елгы Аностолны язган: XIII гасыр Новгород язу төрләрендә графеманың язгылу вариативлығы турында.*

Макеева Ирина Ивановна, филология фәннәре кандидаты, РФА В.В. Виноградов исем. Рус теле институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *1284 елгы «Рязанская кормчая»да лигатуралар.*

Лифшиц Александр Львович, филология фәннәре кандидаты, «Югары икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университеты доценты, М.В. Ломоносов исем. Мәскәү дәүләт университеты Фәнни китапханәсенә сирәк китаплар һәм кулъязмалар бүлегә мөдире (Мәскәү, Россия). *Григоревичның Казан өзеңләре: славян кулъязма мирасының саклану мәсьәләсенә карата.*

Жуков Артём Евгеньевич, тарих фәннәре кандидаты, РФА китапханәсенә өлкән фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *Фёдор Кошкиның Инжилен даталау проблемасына карата.*

Корогодина Мария Владимировна, тарих фәннәре докторы, баш фәнни хезмәткәр, РФА китапханәсенә Кулъязмалар фәнни тикшеренү бүлегә житәкчесе (Санкт-Петербург, Россия). *XV гасырның икенче яртысындагы рутен язу төрләренәң атрибутив билгеләре.*

Введенский Антон Михайлович, филология фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институтының фәнни хезмәткәре, «Югары икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университетының өлкән мөгаллиме (Санкт-Петербург, Россия). *XV гасыр ахыры Псков кулъязмалары (ДТМ, Син. 154 һәм РДК, Рум. 358): палеографик үзенчәлекләр.*

Гимон Тимофей Валентинович, тарих фәннәре докторы, РФА профессоры, РФА Гомуми тарих институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *Борыңгы Русьта елъязма һәм епископ кафедралары.*

Белова Анна Борисовна, РФА Рус әдәбияты институтының (Пушкин йорты) кече фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *Китапчылык турында текстлар белән XV–XVII гасырлар борыңгы рус жыентыклары типологиясә мәсьәләсенә карата.*

Кузьмин Андрей Валентинович, тарих фәннәре кандидаты, Россия Федерациясә Президенты каршындагы Россия халык хужалыгы һәм дәүләт хезмәте академиясенә, РФА Россия тарихы институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *XV–XVII гасырның беренче яртысында борыңгы рус хәрби помянникларын редакцияләү үзенчәлекләр.*

Маркелов Глеб Валентинович, РФА Рус әдәбияты институтының (Пушкин йорты) өлкән фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия); **Панченко Флорентина Викторовна**, РФА Рус әдәбияты институтының (Пушкин йорты) өлкән фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *XVIII–XIX гасырлар помор кулъязмаларының китап («матур») язу төрләре: тикшеренү тәҗрибәсә.*

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

ТӨРКИ ЯЗМАЧЫЛЫК ЧЫГАНАКЛАРЫ

(14:00–18:00, аудитория № 1, 2 нче кат; 16:00–16:30 кофе-брейк)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Дәүләтшин Гамиржан Миргажан улы, тарих фәннәре докторы, профессор, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (*Казан, Россия*).

Измайлов Искәндәр Лерун улы, тарих фәннәре докторы, ТР ФА Ш. Мәржани исем. Тарих институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (*Казан, Россия*).

Чыгышлар

Заһидуллина Дания Фатих кызы, филология фәннәре докторы, профессор (Казан, Россия). *Борынгы төрки язма һәйкәлләр: татар әдәбиятын формалаштыруда аларның урыны һәм роле.*

Дәүләтшин Гамиржан Миргажан улы, тарих фәннәре докторы, профессор, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Төрки рун язубының Европа аркалы (археологик чыганаclarга һәм әдәбиятка күзәтү).*

Нуриева Фәнүзә Шәкүр кызы, филология фәннәре докторы, профессор, Казан федераль университеты профессоры (Казан, Россия). *Идел Буе руник һәйкәлләре.*

Тыбыкова Лариса Николаевна, филология фәннәре кандидаты, доцент, Таулы Алтай дәүләт университеты доценты (Горно-Алтайск, Россия). *Алтай Республикасының язма тарихы.*

Измайлов Искәндәр Лерун улы, тарих фәннәре докторы, ТР ФА Ш. Мәржани исем. Тарих институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Болгарда руник язубу: чыганаclar һәм тарихи интерпретация.*

Абзалов Ленар Фиргать улы, тарих фәннәре кандидаты, Казан федераль университеты доценты (Казан, Россия); **Гатин Марат Салават улы**, тарих фәннәре кандидаты, Казан федераль университеты доценты (Казан, Россия); **Мөстәкыймов Ильяс Алфред улы**, тарих фәннәре кандидаты, ирекле тикшеренүче (Казан, Россия), **Почекаев Роман Юлиан улы**, тарих фәннәре докторы, профессор, «Югары икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университеты профессоры (Санкт-Петербург, Россия). *Чыңгызиларның сәясәт практикасында полилингвизм һәм төрле язубу системаларын куллану («Дәстур әл-кятиб»тән бахшы итеп билгеләү турында ярлык мисалында).*

Әхмәтов Венер Рәшит улы, ирекле тикшеренүче (Казан, Россия). *Рун-язубу-гарәп графикалары язубу тарихы диахрониясе.*

18 октябрь, 2023 ел

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

ГАРЭП ГРАФИКАСЫНДАГЫ ЯЗМА ЧЫГАНАКЛАР

(09:00–16:30, конференц-зал, 2 нче кат; 15:00–15:30 кофе-брейк)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Ахунов Азат Марс улы, филология фәннәре кандидаты, доцент, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Казан, Россия).

Мөхәммәтжанова Лилия Хатип кызы, филология фәннәре докторы, доцент, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының баш фәнни хезмәткәре (Казан, Россия).

Чыгышлар

Гомәров Илһам Госман улы, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәге мөдире (Казан, Россия); **Ахунов Азат Марс улы**, филология фәннәре кандидаты, доцент, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Гарәп графикасындагы язма мирасны саклау һәм өйрәнү: Мирасханә тәҗрибәсе.*

Гәрәева Нурия Габделәхәт кызы, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татар Корһән күчмәләре: гомуми һәм үзенчәлекле яклары.*

Байбулатова Лилия Фәрит кызы, тарих фәннәре кандидаты, ТР ФА Ш. Мәржани исем. Тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Төрки халыкларның кулъязма традициясе үрнәге буларак «Тәварихы гүзидә Нусратнамә».*

Фархшатов Марсиль Нурулла улы, тарих фәннәре кандидаты, РФА Уфа федераль тикшеренү үзәгенең «Хөрмәт билгесе» орденлы Тарих, тел һәм әдәбият институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Уфа, Россия). *Авыл муллаһының язу үзенчәлекләре (Уфа губернаһының Бөрә өязе Имәнлекүл авылы мәхәлләсе указлы имамнарының метрик язмалары мисалында, XIX гасырның икенче яртысы – XX гасыр башы).*

Шәрипов Әнвәр Мәгдәнур улы, филология фәннәре докторы, профессор (Яр Чаллы, Россия). *Габдерәхим Утыз Имәни эсәрләренең кулъязмаларын өйрәнү.*

Мөхәммәтжанова Лилия Хатип кызы, филология фәннәре докторы, доцент, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының баш фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татар эпосына язма мэдәният тәэсире: китаби дастаннар.*

Гарипова Ләйлә Шамил кызы, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Г. Алпаров хезмәтләрендә имла һәм мәгариф мәсьәләләре (галимнең шәхси архивы нигезендә).*

Сәйфетдинова Эльмира Гаделжан кызы, тарих фәннәре кандидаты, ТР ФА Ш. Мәржани исем. Тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татарларның Урта гасырлар тарихы эзләреннән (Милан шәһәре Амброзиана китапханәсенә Гарәп кулъязмалары коллекциясе).*

Жиһангирова Гөлназ Рәшит кызы, тарих фәннәре кандидаты, Татарстан Республикасы Милли музеең өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татарларда матур язучы сәнгате.*

Сейтбекова Айнура Аташбек кызы, филология фәннәре кандидаты, Әхмәт Байтурсынов исем. Тел белеме институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Алматы, Казакъстан); **Мамырбек Гүлфар Мәжит кызы**, филология фәннәре кандидаты, Әхмәт Байтурсынов исем. Тел белеме институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Алматы, Казакъстан). *Сәйф Сараиңның «Гөлестан бит-төрки» язма һәйкәлендә Көнчыгыш мотивларының тел үзгәрешләре.*

Абзалина Рәмзия Әсрар кызы, Татарстан Республикасы милли музеең өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татарстан Республикасы милли музееңдә Зәйнәп Максудованың кулъязмалары.*

Зәйниева Гөлнара Нурғали кызы, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *XVIII йөз ахыры – XIX йөз башы шагыйре Кол Мөхәммәд кулъязмаларының сакланышы хақында.*

Минвәлиев Руслан (Арслан) Мансур улы, «Татар-информ» мәгълүмат агентлығының үсеш бүлеге житәкчесе (Казан, Россия). *«Китаб әл-фиһрист» һәм «Интисаб әл-интисарий»:* Көнчыгыш чыганақларында болгарларның ислам динен кабул итүләре турында яңа иске хәбәрләр.

Мифтахетдинова Нурия Мидхәт кызы, филология фәннәре кандидаты, ТР Милли музеең өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татар язучының басма гарәп шрифтын камилләштерү юлында Галимҗан Шәрәф һәм Шәһзадә Тукаев эшчәнлеге.*

Нажафова Айнура Гүнәш кызы, филология фәннәре кандидаты, Мөхәммәд Фөзули исем. Кулъязмалар институтының бүлек мөдире (Баку, Азәрбайжан). *Анна Ахматова тәрҗемәсендә татар әдәбияты классикасы.*

Төхвәтова Гүзәл Фәрдин кызы, филология фәннәре кандидаты, доцент, Г.Тукай әдәби музее мөдире (ТР Милли музее); Казан федераль университеты доценты (Казан, Россия). *Габдулла Тукайның гарәп графикасындагы китапларын кабат бастыру тарихыннан.*

Тябина Лена Ивановна, ТР милли музей филиалы – Г. Тукай әдәби музейнең өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Г. Тукай әдәби музейнең экспозициясендә һәм мәдәният-белем бирү эшчәнлегендә татар халкының язучу тарихы һәм язучу мәдәнияте.*

Фәйзуллина Фәния Галимулла кызы, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының фәнни хезмәткәре (Казан, Россия); **Галимжанова Эльмера Мәхмүт кызы**, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының текстология бүлгә мөдире (Казан, Россия). *Г. Ибраһимов хезмәтләрендә имля-хәрәф мәсьәләләре.*

Хәмидов Евгений Нәфис улы, Казан федераль университетының өлкән мөгаллиме (Казан, Россия). *Гали Ризаның «Хәҗиларга рәфиҡ» әсәренә телә.*

Ханнанова Гөлчирә Мәхмүт кызы, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының фәнни хезмәткәре (Казан, Россия); **Надыршина Ләйсән Радиф кызы**, филология фәннәре докторы, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Татар археогрaфы Сәид Вахиди эшчәнлегендә турында кайбер чыганақлар.*

Хөсетдинова Гөлнәз Азат кызы, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Г. Рәхим һәм Г. Газизнең «Татар әдәбияты тарихы» хезмәтендә язучулык тарихы хақында (кыскача күзәтү).*

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

КИРИЛЛ ГРАФИКАСЫНДАГЫ ДОКУМЕНТЛАР

(09:00–12:00, аудитория №1, 2 нче кат)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Вовина Варвара Гелиевна, тарих фәннәре докторы, әйдәп баручы фәнни хезмәткәр, РФА Санкт-Петербург тарих институтының фәнни хезмәттәшлек буенча директор урынбасары (Санкт-Петербург, Россия).

Столярова Любовь Викторовна, тарих фәннәре докторы, РФА Гомуни тарих институтының баш фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия).

Чыгышлар

Столярова Любовь Викторовна, тарих фәннәре докторы, РФА Гумуми тарих институтының баш фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *1591 елның 15 маенда патша улы Дмитрий Ивановичның һәлак булуын тикшерү эшенең беренчел составын палеографик реконструкцияләү мәсьәләсенә карата.*

Вовина Варвара Гелиевна, тарих фәннәре докторы, әйдәп баручы фәнни хезмәткәр, РФА Санкт-Петербург тарих институтының фәнни хезмәттәшлек буенча директор урынбасары (Санкт-Петербург, Россия). *XVI гасыр Емецк – Двинск грамотейлары.*

Каштанов Сергей Михайлович, тарих фәннәре докторы, профессор, баш фәнни хезмәткәр, РФА Гумуми тарих институтының Палеография, дипломатика һәм кодикология үзәге фәнни житәкчесе (Мәскәү, Россия); **Столярова Любовь Викторовна**, тарих фәннәре докторы, РФА Гумуми тарих институты баш фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *XVII гасыр ахыры Павел Обнорский монастыренең күчәрмә китап палеографиясе.*

Космовская Анна Алексеевна, тарих фәннәре кандидаты, доцент, Пермь дәүләт фармацевтика академиясе доценты; Пермь дәүләт мәдәният институты фәнни хезмәткәре (Пермь, Россия). *Кама буе халкының мәдәни һәм икътисади бәйләнешен өйрәнү чыганагы буларак XVII–XVIII гасырлар жирле учреждениеләрнең эш башкару материаллары.*

Пашина Екатерина Владимировна, тарих фәннәре кандидаты, ТР ФАнең А.Х. Халиков исемендәге Археология институты өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *XVII гасыр перепись китаплары текстының кайбер үзгәчлекләре (Лаеш шәһәре мисалында).*

Проскурякова Мария Евгеньевна, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия); **Калашникова Ангелина Анатольевна**, тарих фәннәре кандидаты, Fondation Maison des sciences de l’homme (FMSH) стажеры (Париж, Франция). *XVII гасырның икенче яртысы Олонец һәм якут үтенеч хатларының (челобитная) йөгәрәк язуы.*

Салоников Николай Вячеславович, тарих фәннәре кандидаты, Ярослав Мудрый исем. Новгород дәүләт университеты доценты (Бөек Новгород, Россия); **Суториус Константин Владимирович**, тарих фәннәре кандидаты, «Югары икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университеты доценты (Санкт-Петербург, Россия). *XVIII гасыр Новгород архиерей мәктәбе/семинариясе скрипторие тарихы.*

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

ЯҢА ҺӘМ ИҢ ЯҢА ГАСЫР ЯЗМАЧЫЛЫК ТРАДИЦИЯЛӘРЕ. РОССИЯ ХАЛЫКЛАРЫНЫҢ ЯЗМА МӘДӘНИЯТЕ

(09:00–12:00, аудитория № 2, 2 нче кат)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Цыренов Бабасан Доржиевич, филология фәннәре докторы, доцент, РФА Себер бүлегенң Монгол белеме, буддология һәм тибетология институты әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Улан-Удэ, Россия).

Базарова Татьяна Анатольевна, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты архивы һәм чыганақчылык бүлеге мөдире (Санкт-Петербург, Россия).

Чыгышлар

Базарова Татьяна Анатольевна, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты архивы һәм чыганақчылык бүлеге мөдире (Санкт-Петербург, Россия). *А.Д. Меншиковның хәрби сәфәр канцеляриясе: кодикологик өйрәнү тәҗрибәсе.*

Галашева Татьяна Николаевна, РФА Рус әдәбияты институты (Пушкин йорты) кече фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *XVIII–XIX гасырларда рус иске йолачыларының хатлары: палеографик аспект.*

Лебедев Сергей Константинович, тарих фәннәре докторы, доцент, әйдәп баручы фәнни хезмәткәр, РФА Санкт-Петербург тарих институты Россиянең яңа тарихы бүлеге мөдире вазифаларын башкаручы (Санкт-Петербург, Россия). *XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы банкларының эш хатларында язучы элементлары буларак шифрлы язучылар.*

Шустова Юлия Эдуардовна, тарих фәннәре кандидаты, доцент, Россия дәүләт китапханәсе өлкән фәнни хезмәткәре, Россия дәүләт гуманитар университеты доценты (Мәскәү, Россия). *Россия дәүләт китапханәсе коллекциясендә кириллица һәм глаголица ике алифбалы 1753 елгы Букварьның Рим басмасы.*

Сафонов Михаил Михайлович, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *Себергә сәргенгә җибәрелгән декабристларның хатларында конспиратив тел буларак французча.*

Әдиев Далхат Мурадинович, физика-математика фәннәре докторы, доцент, Төньяк Кавказ дәүләт академиясенң фәнни эш, мәгълүматлаштыру һәм халыкара хезмәттәшлек бунеча проректоры (Черкесск, Россия).

Көнбатыш Кавказ аланнарында үсеш алган яззулар булмау сәбәпләре турында: Кыфар мавзолео иконографиясеннән һәм мавзолейның һәм Карачай-Балкар нарт эпосының антик параллельләреннән дәресләр.

Абдуллия Гөлфирэ Риф кызы, филология фәннәре докторы, профессор, Башкортстан Республикасы Фәннәр академиясенә Тел белеме, гамәли лингвистика һәм мәгълүмат технологияләре фәнни советы гыйльми сәркатибе (Уфа, Россия). *Башкорт әдәби телен үстерүдә В.В. Катаринскийның «Башкортлар өчен әлифба»сы һәм сүзлекләренәң роле.*

Сарбашева Сурна Борисовна, филология фәннәре кандидаты, доцент, Горно-Алтайск дәүләт университетының алтаистика һәм тюркология факультеты деканы (Горно-Алтайск, Россия). *Алтай Республикасындагы азсанлы туба этносында язу үсеше.*

Цыренов Бабасан Доржиевич, филология фәннәре докторы, доцент, РФА Себер бүлегенәң Монгол белеме, буддология һәм тибетология институты әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Улан-Удэ, Россия). *1920–1930 елларда дәүләт тел сәясәтенәң чагылышы буларак бурят яззуының трансформациясе.*

Асташкин Дмитрий Юрьевич, тарих фәннәре кандидаты, доцент, РФА Санкт-Петербург тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Бөек Новгород, Россия). *Рус яззуын латинлаштыру: СССР һәм чит илләрдәге дискуссияләренәң чагыштырма анализы.*

Кириллова Зоя Николаевна, филология фәннәре кандидаты, доцент, Казан федераль университеты доценты (Казан, Россия). *1920 елларда Татарстанда тел сәясәте һәм латин алфавитына күчү.*

Федина Наталья Никитовна, филология фәннәре кандидаты, РФА Себер бүлегенәң Филология институты өлкән фәнни хезмәткәре (Новосибирск, Россия), **Тимкин Тимофей Владимирович**, филология фәннәре кандидаты, РФА Себер бүлегенәң Филология институты фәнни хезмәткәре (Новосибирск, Россия). *Чалкан телендә үзенчәлекле авазларны чагылдыруда график вариативлык (эксперименталь фонетика мәгълүматлары нигезендә).*

Шарина Сардана Ивановна, филология фәннәре кандидаты, РФА Себер бүлеге Гуманитар тикшеренүләр һәм Төньякның азсанлы халыклары проблемалары институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре (Якутск, Россия). *Эвен яззу формалашу чорында.*

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

ГРЕК ҺӘМ ЛАТИН КУЛЪЯЗМАЛАРЫ

(09:00–12:00, компьютер залы, 1 нче кат; 15:30–16:00 кофе-брейк)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Земляков Михаил Вячеславович, тарих фәннәре кандидаты, «Югари икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университеты доценты (Мәскәү, Россия).

Вовин Алексей Александрович, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия).

Чыгышлар

Антонец Екатерина Владимировна, филология фәннәре докторы, доцент, М.В. Ломоносов исемдәге Мәскәү дәүләт университеты доценты (Мәскәү, Россия). *Цицерон чыгышлары һәм Сиккон Полентон әсәрләренең гуманистик жәһәтләре Lat. F. XVIII.12 (РНБ): язу үзгәрткәнләре һәм кулъязма тарихы.*

Земляков Михаил Вячеславович, тарих фәннәре кандидаты, «Югари икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университеты доценты (Мәскәү, Россия). *Рим хокукының меровинглар компиляцияләре һәм IX–XI гасырларның Көнбатыш Европа кулъязмаларындагы Исидор Севильскийдан өзгәрткәнләре язуы турындагы мәсьәләгә карата. (Decursio de gradibus трактаты үзгәрткәнләре).*

Вовин Алексей Александрович, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *XIII гасырның беренче яртысында Милан нотайларының язу үзгәрткәнләре.*

Варламова Елена Валерьевна, филология фәннәре кандидаты, доцент, Казан федераль университетының роман-герман филологиясе кафедрасы мөдире (Казан, Россия). *Инглиз телендә язу формалашу.*

Казбекова Елена Валерьевна, тарих фәннәре кандидаты, РФА Гомуми тарих институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *Бамберг кулъязмасында Магистр Дамас Венгерцының «Comptatio I» гә глоссалары. Cap. 19.*

Лебедева Ирина Евгеньевна, Севастополь дәүләт университеты аспиранты, «Византия Кара диңгез буен комплекслы өйрәнү тарихи-археологик лабораториясе» фәнни тикшеренү лабораториясе кече фәнни хезмәткәре (Севастополь, Россия). *Документаль чыганаclarның язу төрөн билгеләүдә терминология мәсьәләсе (1446–52 елларда Танада нотарий булып эшләгән Пьетро Пеллакан картуляриясе мисалында).*

Омельченко Дарья Михайловна, тарих фәннәре кандидаты, РФА Санкт-Петербург тарих институты фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *«Mappaе slavіcula» трактатының Корнинг кулъязмасы (Phillipps 3715): барлыкка килү тарихы.*

Попова Елизавета Михайловна, тарих фәннәре кандидаты, Ярослав Мудрый исем. Новгород дәүләт университеты өлкән мөгаллиме (Беек Новгород, Россия). *Äldre nysvenska: XVII гасыр башында швед язуы үзенчәлекләре.*

Добрынина Элина Николаевна, Дәүләт сәнгать белеме институты өлкән фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *IX–X гасырлар грек язуында латинлаштырылган формалар: башлангыч күзәтүләр.*

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

ЯЗМА МӘДӘНИЯТНЕ ӨЙРӘНҮДӘ ЭПИГРАФИКА ҺӘМ НУМИЗМАТИКАНЫҢ РОЛЕ

(13:30–16:30, аудитория № 2, 2 нче кат; 15:00–15:30 кофе-брейк)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Авдеев Александр Григорьевич, тарих фәннәре докторы, Православие изге Тихон гуманитар университеты профессоры (Мәскәү, Россия).

Мөхәммәтшин Жәмил Габдрәхим улы, тарих фәннәре кандидаты, ТР ФА А.Х. Халиков исем. Археология институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия).

Чыгышлар

Моисеенко Никита Сергеевич, тарих фәннәре кандидаты, мәдәни хәзинәләрне кертү һәм чыгару буенча эксперт; РФ Мәдәният министрлыгының нумизматика, бонистика һәм ЖЧЖ «АрТТида»ның кыйммәтле кәгазьләре буенча мәдәни хәзинә эксперты (Санкт-Петербург, Россия). *Борынгы рус тәңкәләрендәге һәм түләү коелмаларындагы язуларны өйрәнү: проблемалар һәм перспективалар.*

Бугарчев Алексей Игоревич, ТР Фәннәр академиясе А.Х. Халиков исем. Археология институтының лаборант-тикшеренүчесе (Казан, Россия). *XIII гасыр уйгур телендәге легендалы Болгар тәңкәләре турында.*

Мөхәммәтшин Илшат Жәмил улы, Болгар дәүләт тарих-архитектура музей-саклаулыгының фәнни хезмәткәре (Болгар, Россия). *XIV гасыр икенче яртысында Болгар акча сугу йорты эшчәнлегә турында: Али-Дәрвишнәң исемле чеканкасы һәм надчеканкасы.*

Авдеев Александр Григорьевич, тарих фәннәре докторы, Православие изге Тихон гуманитар университеты профессоры (Мәскәү, Россия). *Борынгы рус эпитафияләре: мәгънәләр һәм күзаллаулар археологиясе.*

Мөхәммәтшин Жәмил Габдрәхим улы, тарих фәннәре кандидаты, ТР ФА А.Х. Халиков исем. Археология институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Болгар-татар эпиграфик һәйкәлләренең стили, теле һәм формасы: охиаш яклары һәм үзенчәлекләре.*

Гайнетдинов Айдар Марсил улы, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Ш. Мәржани исем. Тарих институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Самара өлкәсе Камышлы районының ташъязма истәлекләре.*

Насыйбуллина Нуридә Шәйдулла кызы, филология фәннәре кандидаты, ТР ФА Г. Ибраһимов исемдәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Казан, Россия); **Ситдикова Ильвена Розверт кызы**, ТР ФА Г. Ибраһимов исемдәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының сәркатип-референты (Казан, Россия). *БР Стәрлебаш районы Бузат авылының язма һәйкәлләре.*

Саттарова Лилия Ил кызы, Казан федераль университетының өлкән мөгаллиме (Казан, Россия); **Мөстәкыймов Ильяс Альфред улы**, тарих фәннәре кандидаты, ирекле тикшеренүче (Казан, Россия). *Татар ювелир сәнгате феномены буларак ислам эпиграфикасы.*

Усманов Венер Мөдәрис улы, ТР ФА Г. Ибраһимов исемдәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының фәнни хезмәткәре (Казан, Россия). *Ташка уеп язучы татар белгечләре.*

Мельникова Елена Александровна, тарих фәннәре докторы, РФА гомуми тарих институтының баш фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *Урта гасырларда Европаның Скандинавия диаспораларында руник язу.*

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЫ

ЯҺҮДИ, ӘРМӘН, ПЕРМЬ ҺӘМ КАТНАШ ТРАДИЦИЯЛЕ ЯЗМАЧЫЛЫК

(13:30–16:30, компьютер залы, 1 нче кат; 15:00–15:30 кофе-брейк)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Модераторлар:

Уханова Елена Владимировна, тарих фәннәре кандидаты, Дәүләт тарих музейының өлкән фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия).

Сергеев Олег Арсентьевич, филология фәннәре кандидаты, доцент, В.М. Васильев исем. Мари Тел, әдәбият һәм тарих фәнни тикшеренү институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Йошкар-Ола, Россия).

Чыгышлар

Белкина Екатерина Максимовна, РФА Көнчыгыш кулъязмалары институтының кече фәнни хезмәткәре (Санкт-Петербург, Россия). *Мең еллык яһүди мәдәниятен саклау хәзинәсе буларак РФА Көнчыгыш кулъязмалары институтының яһүди фонды.*

Хачатрян Овсанна Сенник, Месроп Маштоца исем. Матенадаран борынгы кулъязмалар фәнни тикшеренү институты фәнни хезмәткәре (Ереван, Армения). *Гандзаран коллекцияләрендә Хлатеци чорыннан соңгы авторларның кафлары.*

Деврикан Шогакат Вардановна, Әрмәнстан Республикасы Милли фәннәр академиясенә сәнгать институты аспиранты, Месроп Маштоца исем. Матенадаран борынгы кулъязмалар фәнни тикшеренү институтының кече фәнни хезмәткәре (Ереван, Армения). *Әрмән язубун булдыру иконографиясе.*

Уханова Елена Владимировна, тарих фәннәре кандидаты, Дәүләт тарих музейының өлкән фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *Тарихи музейның кулъязмалар бүлегендә яңа табылган борынгы грек-яһүди палимпсесты.*

Понарядов Вадим Васильевич, филология фәннәре кандидаты, «РФА Урал бүлегенә Коми фәнни үзәге» федераль тикшеренү үзәгенә Тел, әдәбият һәм тарих институты өлкән фәнни хезмәткәре (Сыктывкар, Россия). *Борынгы Пермь язубунның структур үзенчәлекләре һәм аның килеп чыгышы проблемасы.*

Чернецов Алексей Владимирович, тарих фәннәре докторы, профессор, РФА Археология институтының баш фәнни хезмәткәре (Мәскәү, Россия). *Стефан Пермский. Тарихтагы эзе. Мирасының язмышы.*

Грищенко Александр Игоревич, тарих фәннәре докторы, РФА славян белеме институтының әйдәп баручы фәнни хезмәткәре, «Югары икътисад мәктәбе» милли тикшеренү университеты профессоры (Мәскәү, Россия). *XVII гасырның икенче яртысында яһүди графикасына русларның тәэсире: Самойл Вистицкий казусы.*

Савинов Михаил Авинирович, тарих фәннәре кандидаты, «Военмех» Балтыйк дәүләт техника университеты доценты (Санкт-Петербург, Россия). *XVII г. рус документларында юкагирларның шәхси билгеләре: рус язубу практикасының юкагир пиктографиясе үсешенә йогынтысы.*

Сергеев Олег Арсентьевич, филология фәннәре кандидаты, доцент, В.М. Васильев исем. Мари Тел, әдәбият һәм тарих фәнни тикшеренү институтының өлкән фәнни хезмәткәре (Йошкар-Ола, Россия). *XVII гасыр ахырында – XVIII гасыр башында латин язубу һәм мари язубу хәрәфләре.*

Алпатов Владимир Михайлович, филология фәннәре докторы, РФА Тел белеме институтының Көнчыгыш һәм Көнъяк-Көнчыгыш Азия телләре бүлегенә мөдире (Мәскәү, Россия). *Яковлевның рус латин язубу гамәли кызыксыну уятамсы?*

**«КӘГАЗЫ РЕСТАВРАЦИЯСЕ. КУЛЬЯЗМАЛАРНЫ ҺӘМ БАСМА
КИТАПЛАРНЫ РЕСТАВРАЦИЯЛӘУ ҮЗЕНЧӘЛЕКЛӘРЕ»
ТЕМАСЫНА АЧЫК ЛЕКЦИЯ**

(лекторлар – Масленникова Надежда Павловна, Дәүләт реставрация
фәнни-тикшеренү институтының югары категорияле рәссам-
реставраторы; Петухова Любовь Александровна, Татарстан Республикасы
Милли музейе рәссам-реставраторы)

(13:30–15:00, күргәзмәләр залы, 1 нче кат)

**«ЕВРОПА ЦИВИЛИЗАЦИЯСЕНЕҢ ЯЗМАЧЫЛЫК ТАРИХЫ»
ПРОЕКТЫ КЫСАЛАРЫНДА ӘЗЕРЛӘНГӘН ҺӘМ НӘШЕР
ИТЕЛГӘН ХЕЗМӘТЛӘРНЕ ТӘКЪДИМ ИТҮ
КОНФЕРЕНЦИЯНЕ ЙОМГАКЛАУ**

(16:30–17:00, конференц-зал, 2 нче кат)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

КОНФЕРЕНЦИЯНЕ ЙОМГАКЛАУ

(17:00–18:00, конференц-зал, 2 нче кат)

Конференциягә кушылу өчен сылтама:

<https://antat.ru/ru/istoriya-pisma.php>

Хөрмәтле конференциядә катнашучылар!

Татарстан Республикасы Милли китапханәсе янәшәсендә түбәндәге
жәмәгәт туклану урыннары бар:
«Малабар» (Малая Красная ур., 13)
«Гирос» (Гоголя ур., 21)
«Рефетторио» (Театральная ур., 3)

